

ЗА ПОРЕДНИЯ РЕЗИЛ НА ИФС И БАН

Административното насилие не убива. Убиват тези, които упражняват административно насилие.

Б. Ивков

За поредна година в Института по философия и социология (ИФС) при БАН се вихри вакханалия, свързана с определянето на „най-значими научни постижения“ на ИФС. Докато работех в този институт почти никога не съм обръщал внимание на подобно научно блудство или кретения. И комисия, и кандидати са „обичайните заподозрени“. Но това в крайна сметка е без никакво значение, както няма значение и самият процес на определяне на „най-значими научни постижения“, защото това няма да бъде сторено от нас, днес и сега. Това ще направят Техни Величества „Цар Читател“ и „Император Време“.

Няколко думи за състава на „г-жа Комисията“. Видно от имената на избраните членове, две от тях са социоложки – проф. Р. Стоилова и доц. А. Накова, а третият член – доц. С. Борисова, е философ. Поне формално. Проф. Стоилова бе два мандата директор на ИФС, а доц. Накова и към момента е зам. директор на ИФС. Доц. С. Борисова е научен секретар и е публична тайна, че нейното мнение е мнението на директора проф. В. Петров.

При този състав на „г-жа Комисията“, подходът ѝ към направените от секциите предложения – поне за мен – беше напълно очакван, а резултатът не будеше никакво съмнение. Формално обаче, „г-жа Комисията“ е напълно „чиста“, „справедлива“ и „обективна“ в своето предложение. Приети са три критерия, по които са оценявани предложенията:

- (1) значимост на издателството,
- (2) наличието на публикувани рецензии,
- (3) индикатори за ползването/аудиторията на изданието.

Първият индикатор е – меко казано – твърде субективен, особено в контекста на факта, че ако един изследовател има пари (най-често по и от даден проект), може да публикува в което и да е издателство.

Вторият индикатор не означава нищо за мен, още повече, че рецензии пишат хора, близки до автора/ите и те най-често са хвалебствени. В случая няма да давам примери.

Третият критерий е отново количествен и трудно може да се изпълни със съдържание.

Тук ще коментирам само две от предложенията за „най-значими научни постижения“. Другите две са твърде далеч от моите научни интереси и не се чувствам компетентен да давам каквито и да било оценки. Мога да кажа само, че темите и проблемите, които се разглеждат в тях, както и повечето от авторите, са гаранция до голяма степен за качеството на изданията.

Предлаганото от „г-жа Комисията“ за най-значимо научно постижение е монографията: Boyadjieva, P., & Ilieva-Trichkova, P. (2021). *Adult Education as Empowerment: Re-imagining Lifelong Learning through the Capability Approach, Recognition Theory and Common Goods Perspective*. Palgrave Macmillan. ISSN 2524-6313 ISSN 2524-6321 (electronic) Palgrave Studies in Adult Education and Lifelong Learning, ISBN 978-3-030-67135-8 ISBN 978-3-030-67136-5 (eBook), <https://doi.org/10.1007/978-3-030-67136-5>. 343 pages. (Образованието за възрастни като овластяване: Преосмисляне на ученето през целия живот чрез подхода на способностите, теорията на признаването и перспективата на общите блага).

Използвани са три концепции, които са с богат евристичен потенциал за анализа на две, според мен, маргинални теми – образованието на възрастни и учене през целия живот. Каквито и въпроси да задам, със сигурност те са намерили своите отговори в монографията. Това, което лично на мен не ми харесва, е чуждопоклонничеството на „г-жа Комисията“, което разбира се, не е нейно изобретение, както и раболепието пред един от авторите – сегашния председател на Научния съвет в ИФС – проф. П. Бояджиева.

Всеки учен може да пише по каквато и да било тема, на какъвто пожелае език и да публикува в което и да било издателство (стига да има пари). Но когато книга на български изследователи, излязла на *английски* език, които получават своите трудови възнаграждения от българския данъкоплатец, работят в български научен институт, който е част от БАН, се поставя и предлага на Общото събрание на учените в ИФС за „най-значими научни постижения“, започвам да заеквам.

И още нещо, според мен – твърде важно: когато се изтъква значимостта на една научна публикация (особено в областта на социологията), би следвало да се посочи **какъв социален ефект** би имало съответното

изследване. Въпросната книга не е на свободен достъп, но нейното съдържание с кратки анотации на отделните глави е налично в интернет пространството. Колкото и да е оскъдна тази информация от гледна точка на възможността за цялостна оценка, все пак прави впечатление един факт: никъде във въпросното съдържание не открих анализ (например базиран на представителни социологически проучвания) на това доколко образованието за възрастни, аджеба, реално повишава шансовете на хората на пазара на труда? Нима ако аз завърша ново висше образование (да речем, по бизнес администрация) на 55 години и подам документи за позиция „мениджър по бизнес развитие“ в някоя международна компания, имам шанс да бъда поканен на интервю и да заема длъжността? Изобщо, в частния сектор кой работодател реално се интересува от вида образование (особено такова, получено на стари години), когато нямаш никакъв опит в дадения бранш? И това не обезсмисля ли цялото изследване?

По никакъв начин не омаловажавам и не подценявам труда на колегите. Още повече, че не познавам монографията и нямам нито време, нито желание, нито каквато и да било потребност да се запознавам с нея. Камо ли да харча пари, за да си я купя. Моите интереси в областта на образованието са в съвсем други, много по-значими и доста конфликтни негови области.

Второто, изключително дразнещо нещо, е не толкова пренебрежението, с което бе представено пред НС на ИФС, предложението на секция „Философия на науката“, а ярката манифестация на липса на сетива – на база лично отношение – за наистина стойностни и значими събития за българската култура, в т.ч. и българската философия.

По същество предложението е за Стефанов, А. 2021. *За записките по метафизика на Димитър Михалчев.* // Михалчев, Д. 2021. *Метафизика /записки/*. ISBN 978-954-326-450-6. София: Парадигма. С. 7–47.

Сам по себе си фактът, че е открит непознат и непубликуван текст на един от най-големите и най-известните български философия – у нас и в чужбина, че значимостта на този текст веднага е оценена, че откривателят на текста сам, без чужда подкрепа реставрира и осъвременява звученето на текста, без да променя и на йота смисъла и значението му, издава го с лични средства, само и само за да го направи достойно на философската и културната общественост в България, вече е културен подвиг.

Написването на една блестяща, обективна уводна студия към текста, независимо дали откривателят на текста е съгласен или не, дали приема

или не идеите на акад. Д. Михалчев, вече му прави чест. На това са способни малцина, дори сред духовните аристократи.

Никак не съм изненадан от отношението на философско-социологическият естаблишмент в ИФС към това значимо културно събитие. Все пак негов автор е „любимецът“ му: чл.-кор. проф. дфн Ангел Стефанов. Само името е достатъчно да бъде пренебрегнат и забравен този подвиг.

Лично аз смятам, че това е най-важното и най-значимото, което се случи през 2021 г. в ИФС. И това събитие оправдава бюджета на ИФС. Останалото е гарнитура към основното ястие.

Така или иначе дребнотемието ще възтържествува. Качественото ще бъде заматено под килимчето. Но с подобни дребнодушие и завист не може да бъде заблуден Император „Време“ и той ще въздаде всекиму заслуженото. Не мога да проумея и кретенизма на БАН – да се иска само едно научно постижение и то „най-значимо“ от две близки, но все пак доста различни науки, каквито са философията и социологията. Сравнителната степен „най“ със сигурност е най-неподходящата форма за оценка в областта на обществените науки.

Лично аз, бих гласувал без никакво колебание и за 4-те предложения като за „значими научни постижения“ на ИФС. Независимо от моите виждания и разбираня за значимост на проблематиката, за качество на текстовете и т.н.

Но в общество на тотално и бездуховно опазаряване на всичко и навсякъде, в европейска общност, в която се цени политически коректния език, а не истината, няма как да се очаква адекватност в каквото и да било.

Това ще бъде поредното излагане на ИФС при БАН, както и на самата Академия, в очите на обществото, на българското общество, което – пак напомням – плаща заплатите на учените в тези институции чрез данъците, които плаща всеки един член на българското общество.

проф. дсн Божидар Ивков